

LÖGREGLUSTJÓRINN Á SUÐURNESJUM

Brekustígur 39, 260 Reykjanesbær, sími: 444 2200

Alþingi
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Umsögn embættis lögreglustjórans á Suðurnesjum vegna þingskjals nr. 778– 470. mál.

Embætti lögreglustjórans á Suðurnesjum (hér eftir nefnt LSS) lýsir hér með yfir ánægju sinni með að framangreint frumvarp um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940 með síðari breytingum (heimilisofbeldi) sé komið fram. Að mati LSS eru þær breytingar sem reifaðar eru í frumvarpinu jákvæðar og til þess fallnar að efla úrræði lögreglu og ákærvalds enn frekar við vinnslu mála þar sem grunur leikur á um að um sé að ræða heimilisofbeldi. Einnig má ætla að frumvarpið sé til þess fallið að auka réttaröryggi brotþola, vernd og úrræði til handa honum. Tekur LSS heils hugar undir þau sjónarmið sem frumvarpið byggir á og þær forsendur sem raktar eru í greinargerð þess og athugasemdum við einstakar greinar frumvarpsins.

LSS hefur eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið eins og það liggur fyrir:

1. LSS vekur athygli á að í 1. gr. frumvarpsins virðist ekki gert ráð fyrir því að brot gegn 233. gr. almennra hegningarlaga (hótun) verði hluti af verðandi 191. gr. Frumvarpið gerir einungis ráð fyrir því að brot gegn 233. gr. b. falli undir greinina. Telur LSS mikilvægt að hótunarbrot, t.d. um líkamsmeiðingar eða annan refsiverðan verknað verði hluti af 1. gr. frumvarpsins. Er það reynsla LSS í málum er varða heimilisofbeldi að hótanir, skv. 233. gr. almennra hegningarlaga, fylgja gjarnan þegar annars konar ofbeldi á í hlut. Samkvæmt talningu brota fyrir árið 2014 reyndust hótanir vera þáttur í tæpum þriðjungi brota þar sem um var að ræða heimilisofbeldi.

2. Í athugasemdum um 1. gr. frumvarpsins er m.a. rakið að ákvæði 1. gr. „*taki til brota í samskiptum maka, fyrrverandi, þ.e. hjóna sem eru skilin og sambúðarfólks, barna og annarra nákominna. Það er því áskilið að nán félagsleg tengsl séu á milli aðila og horft er sérstaklega til þess að um fjölskyldutengsl er alla jafna að ræða.*“ Að mati LSS er brýnt að skilgreina hugtakið „annarra nákominna“ með skýrum hætti og hverjir kunni að falla þar undir, sbr. 2. gr. um tengsl aðila í verklagsreglum ríkislögreglustjóra um meðferð og skráningu heimilisofbeldismála frá 2. desember 2014. Telur LSS þannig brýnt að hugtakið „annarra nákominna“ nái einnig til skyldmenna brotþola, t.d. foreldra, systkina og annars frændfólks og til annarra sem kunna að vera nákomnir brotþola án þess að um fjölskyldutengsl sé að ræða, t.d. þannig að hugtakið nái einnig til vina brotþola.

Er það reynsla LSS í málum þar sem geranda hefur verið gert að sæta nálgunarbanni og eða brottvísun af heimili að í einhverjum tilfellum kann gerandi að virða þær takmarkanir sem honum hafa verið settar varaðandi samskipti við brotþola. Það að gerandi virði takmarkanir gagnvart brotþola sjálfum felur hins vegar ekki í sér tryggingu fyrir því að gerandi nái ekki til brotþola með öðrum hætti, t.d. með því að yfirfæra áreiti sitt yfir á aðila sem kunna að standa brotþola nærri. Með þeim hætti getur gerandi haldið áreiti sínu áfram gagnvart brotþola með óbeinum hætti með því að áreita þá sem standa brotþola nærri sem þannig verða einskonar milliliðir í því ástandi sem skapast hefur á milli geranda og þolanda. Þannig virðast núgildandi lög og reglur ekki ráð fyrir því með skýrum hætti að hægt sé að gera geranda óheimilt að setja sig í samband við og áreita t.d. við vini eða fjölskyldumeðlimi brotþola samhliða því þegar honum hefur verið gert að sæta nálgunarbanni gagnvart brotþola.

Brekustígur 39
260 Reykjanesbær

- Yfirstjórn
- Fjármál og skrifstofuhald
- Logfræðisvið
- Rannsóknardeild
- Fikniefneymi

Hringbraut 130
230 Reykjanesbær

- Almenn deild

Flugstöð Leifs Eiríkssonar
Keflavíkurflugvöllur

- Flugstöðvardeild

Víkurbraut 25
240 Grindavík

- Hverfastöð

Strandgata 17
245 Sandgerði

- Hverfastöð

Sunnubraut 4
250 Garður

- Hverfastöð

Hafnargata 17
190 Vogar

- Hverfastöð

Skógarbraut 945
235 Reykjanesbær

- Hverfastöð

P. P. E.
1/2

LÖGREGLUSTJÓRINN Á SUÐURNESJUM

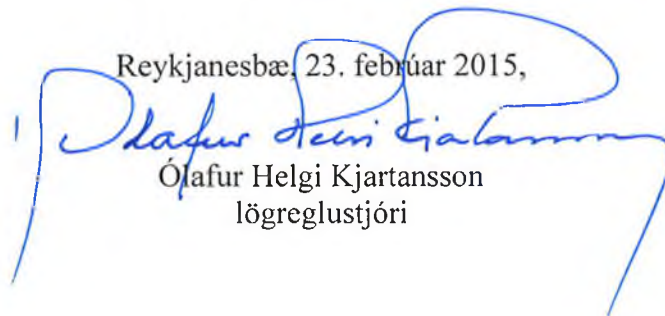
Brekkustígur 39, 260 Reykjanesbær, sími: 444 2200

3. Að lokum hvetur LSS til þess að Alþingi beiti sér og leggi aukna áherslu á að aukið verði við úrræði til handa þeim sem orðið hafa fyrir heimilisofbeldi með beinum og óbeinum hætti, t.d. fyrir brotþola, börn þeirra og aðra þá sem eru brotþola nákomnir. Að sama skapi telur LSS afar brýnt að lögð verði áhersla á að gerendum verði veitt úrræði við hæfi, t.d. að þeim standi til boða sálfræðiaðstoð sem sniðin er að hverjum og einum, meðferðarúrræði t.d. vegna vímu- og áfengisfíknar o.s.frv.

LSS telur að í kjölfar frumvarpsins sem hér er til umfjöllunar, þar sem úrræði lögreglu og ákærvalds eru, að mati LSS, komin í góðan farveg, verði lögð aukin áhersla á forvarnir og þær aðstæður sem upp kunna að koma í kjölfarið. Þannig telur LSS afar brýnt að Alþingi og framkvæmdarvaldið beiti sér fyrir auknum forvörnum í þessum málaflokki og að gerðar verði lagabreytingar á þann veg að samstarf verði aukið á milli þeirra aðila sem að heimilisofbeldismálum koma. LSS hefur að undanfögnu rekið sig á að við vinnu í málaflokki hafa borið á því að ýmsar reglur er varða trúnað hafa hamlað því að lögregla og aðrir aðilar geti miðlað upplýsingum sín á milli varðandi gerendur og þolendur. Þannig gera núgildandi lög ekki ráð fyrir því að lögregla og heilbrigðiskerfið geti miðlað upplýsingum sín á milli í þeim tilvikum þegar grunur leikur á um að heimilisofbeldi hafi staðið yfir í lengri tíma. Í aðstæðum sem þessum kann að vera að heilbrigðiskerfið búi yfir upplýsingum um að brotþoli eigi sér langa sögu um komur á heilbrigðisstofnanir vegna áverka sem grunur leikur á að hafi verið afleiðingar ofbeldis. Í tilvikum sem þessum hafa heilbrigðisstarfsmenn ekki heimildir til að tilkynna lögreglu um grun þeirra um að ofbeldi hafi verið beitt. Í þessu samhengi er þess vert að geta að lögreglu ber skylda til að tilkynna barnaverndaryfirvöldum um að grunur leiki á um að börnum sé hættu búin á heimili sínu eða að þau hafi verið beitt ofbeldi. Að sama skapi geta barnaverndaryfirvöld beint kærnum til lögreglu vegna brota gegn börnum. Þá ber heilbrigðisstarfsmönnum jafnframt að tilkynna til barnaverndaryfirvalda, ekki til lögreglu, þegar grunur er um að barn hafi verið beitt ofbeldi. Í stuttu máli og með nokkurri einföldun má segja að lögregla megi og eigi í vissum tilvikum að ræða við barnaverndaryfirvöld. Barnaverndaryfirvöld mega setja sig í samband við lögreglu, t.d. með því að beina kæru til lögreglu. Lögregla má ekki ræða við heilbrigðisþjónustuna en heilbrigðisþjónustan má og er í vissum tilvikum skylt að hafa samband við barnaverndaryfirvöld en má ekki hafa samband við lögreglu.

Til að ná böndum yfir heimilisofbeldi í samfélaginu telur LSS afar brýnt að lögreglu, félagsþjónustu, barnaverndaryfirvöldum, skólafyrirvöldum, heilbrigðisstarfsmönnum og jafnvel fangelsismálafyrirvöldum verði í ákveðnum tilvikum heimilt að ræða einstök mál og miðla upplýsingum sín á milli þegar grunur leikur á um að heimilisofbeldi hafi beitt eða hættu sé á að því verði beitt. Til að vinna í málaflokki verði markvissari telur LSS að nauðsynlegt verði að öllum þeim stofnunum sem aðkomu hafa að málaflokki verði gert kleift að vinna saman. Í því sambandi er nauðsynlegt að heimildir til miðlunar upplýsinga verði skýrar í lögum.

Reykjanesbæ, 23. febrúar 2015,

Ólafur Helgi Kjartansson
lögreglustjóri